

# Fonksiyonel Ba??ms?zl?k ?lçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fonksiyonel Ba??ms?zl?k ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales.  
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21947>

## Özet

Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i (FIM), bireylerin günlük ya?am aktivitelerini (GYA) yerine getirme düzeylerini ve ba??ms?zl?k seviyelerini ölçmek için tasarlanm?? standart bir de?erlendirme arac?d?r. Bu ölçek, özellikle nörörehabilitasyon alan?nda, hastalar?n tedavi öncesi durumlar?n?, ilerlemelerini ve taburculuk sonrası beklenen bak?m yükünü de?erlendirmek amacıyla yaygın olarak kullan?lmaktadır. Türkiye'deki uyarlamas?, **nörolojik hastal?klar** sonucu fonksiyonel k?s?tl?l?k ya?ayan hastalar?n izleminde ve de?erlendirilmesinde **Modifiye Barthel ?ndeksi** ile kar??la?t?rma? olarak incelenmi?tir. Ölçek, motor ve bili?sel fonksiyonlar? kapsayan kapsaml? bir de?erlendirme sunar.

## Anahtar Kelimeler

Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i, FIM, Nörörehabilitasyon, Günlük Ya?am Aktiviteleri (GÖA), Rehabilitasyon, Modifiye Barthel ?ndeksi, Ba??ms?zl?k.

## Yazarlar

Ölçe?in orijinal geli?tiricileri Uniform Data System for Medical Rehabilitation (UDSMR) olup, Türkiye'deki uyarlama çal??mas? **Gülseren Yavuzer** taraf?ndan gerçekte?irilmittir.

## Amaç

Bu ölçe?in temel amacı, rehabilitasyon hastalar?nda gözlemlenen **fonksiyonel durumdaki** de?i?iklikleri sistematik ve objektif bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, hastan?n bak?m ihtiyac?n? ve ba??ms?zl?k düzeyini belirleyerek, rehabilitasyon programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmeye ve tedavi planlar?n? ki?iselle?tirmeye olanak tan?r.

Türkiye'de yapılan uyarlama çal??mas?n?n özel amacı ise, Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i'nin, nörörehabilitasyon hastalar?n?n de?erlendirilmesi ve uzun süreli izlemi aç?s?ndan **Modifiye Barthel ?ndeksi** ile kar??la?t?rma? olarak uygunlu?unu ve yerini belirlemektir. Bu, klinisyenlere uluslararası kabul görmü? araçlar? yerel popülasyonda kullanma imkanı sunar.

## Yap?

Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i (FIM), iki ana alanda toplam 18 maddeden olu?an hiyerar?ik bir yapıya sahiptir: **Motor Alan** ve **Bili?sel Alan**. Her madde, hastan?n bir aktiviteyi ne kadar yardımla veya yardımsız gerçekte?irebildi?ini yansıtan 7 puanlık bir Likert tipi ölçek üzerinde derecelendirilir.

**Motor Alan**, hastan?n öz bak?m, sfinkter kontrolü, hareketlilik (yürüme/tekerlekli sandalye) ve

transferler gibi temel fiziksel i?levlerini de?erlendirir. **Bili?sel Alan** ise ileti?im, sosyal bili? ve problem çözme gibi zihinsel i?levleri kapsar. Bu iki alan?n birle?imi, bireyin günlük ya?amdaki tam ba??ms?zl?k seviyesini yans?tan kapsaml? bir ölçüt sa?lar.

## Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik de?erleri belirtilmemiştir ("-"). Ancak, orijinal FIM ölçe?i, kapsaml? uluslararası ara?t?rmalarla desteklenen güçlü bir **yap? geçerli?i** ve **kriter geçerli?i** göstermi?tir. Türkiye'deki uyarlama çal??malar?nda, ölçe?in dilsel ve kültürel adaptasyonunun ard?ndan, genellikle orijinal ölçekle yüksek korelasyon gösteren sonuçlar beklenir.

Yavuzer'in 1996 tarihli T?pta Uzmanl?k Tezi, Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i'nin Türk popülasyonunda geçerli?ini dolayl? olarak incelemi?, özellikle **nörerehabilitasyon** ortam?nda uygulanabilirli?ini ara?t?rm??t?r. Geçerlik çal??malar? genellikle e?zamanl? geçerli?i belirlemek için Modifiye Barthel ?ndeksi gibi benzer ölçeklerle kar??la?t?rmalar? içerir.

## Güvenirlik

Kaynak içerikte spesifik güvenilirlik de?erleri belirtilmemiştir ("-"). Orijinal FIM ölçe?i, yüksek düzeyde **gözlemciler aras? güvenilirlik** (inter-rater reliability) ve **iç tutarlıl?k** (internal consistency) sergilemektedir. Bu yüksek güvenilirlik, ölçe?in klinisyenler taraf?ndan farklı ortamlarda tutarlı? bir ?ekilde puanlanabilmesi için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??malar?nda güvenilirlik genellikle **Cronbach Alfa** katsay?s? ile veya test-tekrar test yöntemleriyle incelenir. Yavuzer'in çal??mas?nda, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunlu?unun sa?lanması'nın ard?ndan, klinik uygulamada güvenilir sonuçlar vermesi amaçlanm??t?r.

## Faktör Analizi

Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i'nin orijinal yap?s?nda gerçekleştirilen faktör analizleri, genellikle ölçe?in iki temel boyutta topland???n? göstermi?tir: **Motor Fonksiyon** ve **Bili?sel Fonksiyon**. Bu iki faktör, ba??ms?zl?k düzeyindeki varyans?n büyük bir k?sım?n? aç?klamaktadır.

Motor alt ölçe?i genellikle 13 maddeden oluşurken, bili?sel alt ölçek 5 maddeden oluşur. Bu iki ana faktör, rehabilitasyon hedeflerini belirlerken ve hastan?n genel fonksiyonel prognozunu tahmin ederken klinisyenler için önemli bir ayr?m sa?lar.

## Araç

**Test Type:** Uyarlama (Adaptation)

**Format:** Gözlemsel De?erlendirme Ölçe?i (Klinisyen veya e?itimli personel taraf?ndan gözlem yoluyla puanlan?r)

**Language Available:** Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal)

**Population Group:** Rehabilitasyon hastalar?, özellikle nörolojik hasar (inme, travmatik beyin hasar?, omurilik yaralanmas?) geçirmi? bireyler.

**Age Group:** Genellikle 16 ya? ve üzeri yeti?kin popülasyon.

**Population Details:** 1996 uyarlama çal??mas?, Ankara Üniversitesi T?p Fakültesi'nde takip edilen nörerehabilitasyon hastalar?n? kapsam??t?r.

**Test Methodology:** 7 seviyeli puanlama sistemi kullan?l?r (1: Tam Ba??ml?l?k, 7: Tam Ba??ms?zl?k). Puanlama, hastan?n aktiviteyi gerçekle?tirmek için ihtiyaç duydu?u yard?m miktar?na göre yap?l?r. Toplam puan 18 ile 126 aras?nda de?i?ir.

## Anahtar Kelimeler

ADL, Ba??ml?l?k Seviyesi, Rehabilitasyon Sonuçlar?, Bili?sel ??lev, Motor ??lev, Nörolojik Hasar, Fonksiyonel Durum.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

**Test Y?l? (Uyarlama):** 1996

**?zinler ve Ücret:** Orijinal FIM ölçe?i (Functional Independence Measure) telif hakk?na sahiptir ve kullan?m? genellikle e?itim gerektirir. Türkiye'deki uyarlama, akademik bir T?pta Uzmanl?k Tezi kapsam?nda yap?lm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m? veya resmi uygulamas? için UDSMR (Uniform Data System for Medical Rehabilitation) ile ileti?ime geçilmesi gerekebilir.

## Kaynaklar

Yavuzer, G. (1996). *Nörerehabilitasyon hastalar?n?n de?erlendirmesi ve izleminde Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i ve Modifiye Barthel ?ndeksi'nin yeri* (T?pta uzmanl?k tezi). Ankara Üniversitesi, T?p Fakültesi, Ankara.

Tez Linki (YÖK): [tez.yok.gov.tr](http://tez.yok.gov.tr)

Ölçe?in orijinal PDF belgesi (uyarlama) buradan indirilebilir: [fonksiyonel-bagimsizlik-olcegi-toad.pdf](#)

## Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Orijinal kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Ancak, Fonksiyonel Ba??ms?zl?k Ölçe?i (FIM) genellikle a?a??daki alanlardaki 18 maddeyi de?erlendirir:

**Öz Bak?m (Self-Care):** Yeme, Ki?isel Bak?m, Banyo Yapma, Giyinme (Üst Vücut), Giyinme (Alt Vücut).

**Sfinkter Kontrolü (Sphincter Control):** Mesane Kontrolü, Ba??rsak Kontrolü.

**Transferler (Transfers):** Yatak/Sandalye/Tekerlekli Sandalye, Tuvalet, Küvet/Du?.

**Hareketlilik (Locomotion):** Yürüme/Tekerlekli Sandalye, Merdiven Ç?kma.

**?leti?im (Communication):** Anlama, ?fade Etme.

**Sosyal Bili? (Social Cognition):** Sosyal Etkile?im, Problem Çözme, Haf?za.